

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

PESEL (wypełnia zdający) <table border="1" style="margin: auto;"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>																				 PPOP-100-2402

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z JĘZYKA POLSKIEGO

SZKOŁA PODSTAWOWA

DATA: **2 lutego 2024 r.**

CZAS PRACY: **120 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 17 stron (zadania 1–21). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
7. Na tej stronie i na karcie punktowania w wyznaczonych miejscach wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Pamiętaj, że w razie stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych lub zakłócenia prawidłowego przebiegu egzaminu w sposób, który utrudnia pracę pozostałym osobom zdającym, przewodniczący zespołu nadzorującego egzamin przerywa i unieważnia egzamin eksternistyczny.

Życzymy powodzenia!

LEKTURY OBOWIĄZKOWE NA EGZAMINIE

Klasy IV–VI

- Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*
- Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks)
- René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, *Mikołajek* (wybór opowiadań)
- Ignacy Krasicki, wybrane bajki
- Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*
- Adam Mickiewicz, *Powrót taty, Pani Twardowska, Pan Tadeusz* (fragmenty, w tym: opisy, zwyczaje i obyczaje, polowanie i koncert Wojskiego)
- Ferenc Molnár, *Chłopcy z placu Broni*
- Bolesław Prus, *Katarynka*
- Juliusz Słowacki, *W pamiętniku Zofii Bobrówny*
- John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*
- Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*
- Józef Wybicki, *Mazurek Dąbrowskiego*
- Wybrane mity greckie, w tym mit o powstaniu świata oraz mity o: Prometeuszu, Syzyfie, Demeter i Korze, Dedalu i Ikarze, Heraklesie, Tezeuszu i Ariadnie, Orfeuszu i Eurydyce
- Biblia: stworzenie świata i człowieka oraz wybrane przypowieści ewangeliczne, w tym o siewcy, o talentach, o pannach roztropnych, o miłosiernym Samarytaninie
- Wybrane podania i legendy polskie, w tym o Lechu, o Piaście, o Kraku i o Wandzie
- Wybrane baśnie polskie i europejskie, w tym: Charles Perrault, *Kopciuszek*, Aleksander Puszkina, *Bajka o rybaku i rybce*.

Klasy VII i VIII

- Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*
- Aleksander Fredro, *Zemsta*
- Jan Kochanowski, wybór fraszek, pieśni i trenów, w tym treny I, V, VII, VIII
- Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*
- Ignacy Krasicki, *Żona modna*
- Adam Mickiewicz, *Reduta Ordona, Śmierć Pułkownika, Świtezianka*, II część *Dziadów*, wybrany utwór z cyklu *Sonety krymskie*, *Pan Tadeusz* (całość)
- Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*
- Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis, Latarnik*
- Juliusz Słowacki, *Balladyna*
- Stefan Żeromski, *Szyfrowe prace*
- Sławomir Mrożek, *Artysta*
- Melchior Wańkowicz, *Tędy i owędy* (wybrany reportaż)

Zadania egzaminacyjne są wydrukowane na kolejnych stronach.

Tekst 1.

Henryk Sienkiewicz

Quo vadis

Mrok jeszcze nie zapadł, gdy już pierwsze fale ludu poczęły napływać do ogrodów cezara. Tłumy, przybrane świątecznie, uwieńczone, ochocze i śpiewające, a w części pijane, szły patrzeć na nowe, wspaniałe widowisko. [...] Gromady widzów zatrzymywały się przed pojedynczymi masztami, w miarę jak zaciekawiały je postaci, wiek lub płeć ofiar, oglądały twarze, wieńce, girlandy bluszczu, po czym szły dalej i dalej, zadając sobie pełne zdumienia pytania: „Zali mogło być tylu winnych lub jak mogły podpalić Rzym dzieci, zaledwie zdolne chodzić o własnej mocy?” I zdumienie przechodziło z wolna w niepokój.

Tymczasem zapadł mrok i na niebie zabłyśły pierwsze gwiazdy. Wówczas przy każdym skazanym stanął niewolnik z płonąca pochodnią w ręku, a gdy odgłos trąb rozległ się w różnych częściach ogrodów na znak rozpoczęcia widowiska, wszyscy przyłożyli płomień do spodu słupów.

[...] Cezar, mając przy sobie Tygellina i Chilona, którego przerażeniem pragnął się zabawić, sam powodował końmi¹ i jadąc noga za nogą, spoglądał na płonące ciała, a zarazem słuchał okrzyków ludu. [...]

Na koniec stanęli przed wysokim masztem, przybranym w mirty² i okręconym w powój. Czerwone języki ognia dochodziły tu już do kolan ofiary, ale twarzy jej nie można było zrazu rozpoznać, gdyż świeże, płonące gałązki przesłoniły ją dymem. Po chwili jednak lekki wiatr nocny zwiął dymy i odkrył głowę starca z siwą spadającą na piersi brodą.

Na ten widok Chilo zwinął się nagle w kłęb, jak raniony gad, z ust zaś wyszedł mu krzyk, raczej do krakania niż do ludzkiego głosu podobny:

– Glaukos! Glaukos!...

Jakoż istotnie z płonącego słupa patrzył na niego Glaukos lekarz.

Żył jeszcze. Twarz miał zbolalą i pochyloną, jakby chciał po raz ostatni przypatrzeć się swemu katowi, który go zdradził, pozbawił go żony, dzieci, nasadził na niego zabójcę, a gdy to wszystko zostało mu w imię Chrystusa odpuszczone, raz jeszcze wydał go w ręce oprawców. Nigdy człowiek nie wyrządził człowiekowi straszniejszych i bardziej krwawych krzywd. I oto ofiara płonęła teraz na smolnym słupie, a kat stał u jej stóp. [...]

– Glauku! W imię Chrystusa! Przebacź!

Uciszyło się naokół: dreszcz przebiegł obecnych i wszystkie oczy mimo woli podniosły się w górę.

A głowa męczennika poruszyła się lekko, po czym usłyszano z wierzchołka masztu podobny do jęku głos:

– Przebaczam!...

Chilo rzucił się na twarz, wyjąc jak dziki zwierz i nabrawszy ziemi w obie garści, posypał sobie nią głowę [...], podniósł się po chwili z twarzą tak zmienioną, iż augustianom wydało się, że widzą innego człowieka. Oczy płonęły mu niezwykłym blaskiem, ze zmarszczonego czoła biło uniesienie; niedołężny przed chwilą Grek wyglądał teraz jak jakiś kapłan, który, nawiedzony przez bóstwo, chce odkryć prawdy nieznane.

– Co z nim jest? Oszalał! – ozwało się kilka głosów.

On zaś odwrócił się ku tłumom i wyciągnawszy w górę prawą rękę, począł wołać, a raczej krzyczeć tak donośnie, by nie tylko augustianie, ale i tłuszcza mogła głos jego dosłyszeć:

– Ludu rzymski! Na moją śmierć przysięgam, że oto giną niewinni, a podpalaczem jest – ten!...

I wskazał palcem na Nerona.

Nastąpiła chwila ciszy. Dworzanie zdrętwieli.

[...] Lecz byli i tacy, którzy, zatrzymując się nagle, zadawali sobie lub innym pytanie: „Cóż to jest za bóstwo, które daje taką siłę wobec mąk i śmierci?” I powracali do domów w zamyśleniu...

Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis*, Wrocław 2002.

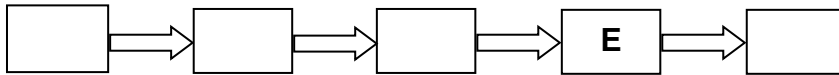
¹ Sam powodował końmi – sam kierował, powoził końmi.

² Mirt – roślina ozdobna o intensywnym zapachu.

Zadanie 1. (0–1)

Na podstawie przytoczonego fragmentu *Quo vadis* ułóż wymienione niżej zdarzenia zgodnie z porządkiem chronologicznym. Wpisz litery A, B, C i D w kratki we właściwej kolejności.

- A. Chrześcijańska postawa Glaukosa.
- B. Podpalanie słupów z chrześcijanami.
- C. Wskazanie prawdziwego winowajcy spalenia Rzymu.
- D. Gromadzenie się tłumów w ogrodach Nerona.
- E. Przemiana Chilona.

Zadanie 2. (0–1)

Która z informacji dotyczących bohaterów *Quo vadis* jest poprawna? Odwołaj się do znajomości całego utworu. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Aulus Plaucjusz chętnie odesłał Neronowi zakładniczkę powierzoną jego opiece.
- B. Ursus uratował Ligię od śmierci dzięki niespotykanej sile i wytrwałości.
- C. Petroniusz rywalizował z Winicjuszem o Ligię.
- D. Eunice była oddaną Petroniuszowi arystokratką na dworze Nerona.

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz spośród podanych odpowiedź niezgodną z opisaną we fragmencie *Quo vadis* sytuacją.

Zachowanie Chilona na widok cierpienia lekarza Glauka

- A. zatrwożyło zwolenników cezara.
- B. wywołało refleksję tłumów.
- C. zaskoczyło wszystkich.
- D. rozbawiło świtę cezara.

Zadanie 4. (0–1)

Na podstawie przytoczonego fragmentu *Quo vadis* oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Chilon oskarżył Nerona o podpalenie Rzymu.	P	F
2.	Jedną z przyczyn udziału Nerona w widowisku była możliwość zabawienia się kosztem Chilona.	P	F

Zadanie 5. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Chilona można nazwać postacią **A/B**, ponieważ przechodzi on przemianę duchową, zmienia się. Podobnym typem bohatera literackiego w *Quo vadis* jest **C/D**.

A. statyczną

C. Neron

B. dynamiczną

D. Winicjusz

Zadanie 6. (0–1)

Napisz, czym charakteryzowała się postawa Chilona przedstawiona w zakończeniu tekstu 1.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–1)

Na podstawie znajomości całego utworu *Quo vadis* uzasadnij, że Glaukos miał podstawy, by nie przebaczać Chilonowi.

.....

.....

.....

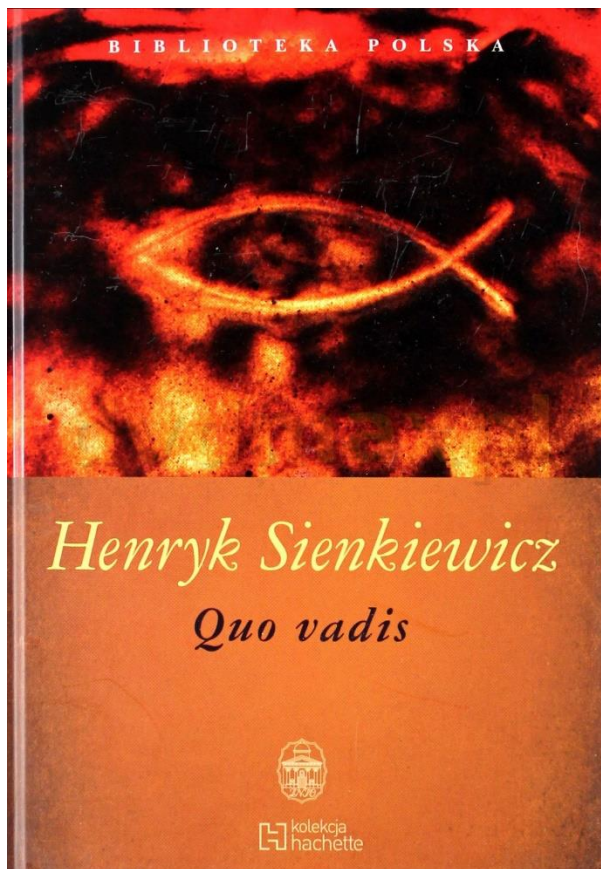
.....

.....

.....

Zadanie 8. (0–1)

Obejrzyj zamieszczoną poniżej okładkę książki *Quo vadis*.

www.punkt44.pl

Wybierz jeden element graficzny i wyjaśnij jego sens w kontekście losów Chilona.

Element graficzny –

Wyjaśnienie –

.....
.....
.....
.....

Zadanie 9. (0–2)

Spośród lektur obowiązkowych – innych niż *Quo vadis* – wybierz tę, której bohater, nie zważając na konsekwencje, umiał przyznać się do popełnionego błędu.

Uzasadnij swój wybór. W uzasadnieniu przywołaj sytuację z tej lektury, ilustrującą Twoją argumentację.

Uwaga! Lista lektur obowiązkowych znajduje się na stronie 2. tego arkusza.

Tytuł lektury –

Bohater lektury –

Uzasadnienie –

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0–2)

Przeczytaj definicję wyrazu *fala* ze słownika języka polskiego.

1. «wzniesienie wody powstające wskutek ruchu cząstek wody»
2. «nasilenie się jakichś zjawisk»
3. «tłum»
4. «przyływ uczuć»
5. «skręt włosów»

Na podstawie: www.sjp.pwn.pl

10.1. W którym z podanych znaczeń użyto wyrazu *fala* w pierwszym akapicie fragmentu utworu *Quo vadis*? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. 1. B. 2. C. 3. D. 4. E. 5.

10.2. W którym zdaniu użyto wyrazu *fala* w tym samym znaczeniu, co w pierwszym akapicie fragmentu utworu *Quo vadis*? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Meteorolodzy zapowiadają kolejną falę upałów.
- B. Spieniona fala uderzyła o skalisty brzeg wyspy.
- C. Na widok ukochanej twarzy zalała go fala wzruszenia.
- D. Wieczorem fala turystów zalała uliczki starego miasta.

Zadanie 11. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdanie. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Wypowiedzenie *Tłumy, przybrane świątecznie, uwieńczone, ochocze i śpiewające, a w części pijane, szły patrzeć na nowe, wspaniałe widowisko* jest zdaniem **A/B**, a podkreślone wyrazy są **C/D**.

A. pojedynczym	C. określeniami podmiotu
B. złożonym	D. wypowiedzeniami składowymi

Zadanie 12. (0–1)

W którym z podanych zdań interpunkcja jest niepoprawna? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. W 1894 roku powstały pierwsze rozdziały *Quo vadis*, które ukazywały się drukiem w warszawskiej „Gazecie Polskiej”.
- B. Wydanie książkowe *Quo vadis* pojawiło się niedługo później po czym zrobiło zawrotną karierę w całej Europie.
- C. Ponieważ *Quo vadis* jest jednym z najbardziej znanych dzieł autora, często błędnie uznaje się, że nagroda Nobla została mu przyznana właśnie za tę powieść.
- D. W 1913 roku dzieło zostało po raz pierwszy sfilmowane, a później było ekranizowane jeszcze kilkakrotnie.

Zadanie 13. (0–2)

Obejrzyj zamieszczone poniżej plakaty do filmu *Quo vadis*.

A.

B.

www.filmweb.pl

Który z plakatów bardziej zachęca do poznania utworu *Quo vadis*? Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do wybranego plakatu i treści lektury.

Wybieram plakat oznaczony literą

Uzasadnienie –
.....
.....
.....

Tekst 2.

Tomasz Stawiszyński

Czytaj książki

1. Joseph Campbell, dwudziestowieczny mitoznawca, którego dzieła zainspirowały George'a Lucasa do stworzenia „Gwiezdných wojen”, zwykł był mawiać, że w momentach chaosu i kryzysu należy przede wszystkim... czytać książki.

2. W jaki sposób czytanie książek miałoby być przydatne w czasach, w których tyle jest do zrobienia? Zakasać rękawy i wziąć się do roboty, porzucić złudzenia i zająć się czymś konkretnym – oto, wydaje się, najlepsze rekomendacje. Ale czytać książki?

3. Żyjemy w świecie, w którym z różnych stron płyną do nas najrozmaitsze wzorce sukcesu. Od najmłodszych lat społeczeństwo sygnalizuje nam, jakie cele uznaje się za wartościowe i godne realizacji, jak rozwój kariery czy szczęśliwe życie rodzinne (cokolwiek miałoby to znaczyć). Przekaz ten wzmacniany jest przez powielane w mediach tradycyjnych i społecznościowych opowieści o ludziach, „którym się udało”, oraz przez sugestywnie konstruowane, wszędobyłskie reklamy.

4. Problem polega na tym, że dzisiejsza kultura jest wymagająca i przesycona ideałami w dużej mierze nierealistycznymi, osiągalnymi dla góra kilkunastu procent ludzkości. Co więcej, wprost proporcjonalnie do wyśrubowanych ideałów podsuwanych zewsząd współczesnemu człowiekowi u tych, którzy nie są w stanie im sprostać, narastają frustracja, przygnębienie, rozpacz, rozczarowanie, upokorzenie, poniżenie i poczucie całkowitego braku sprawstwa.

5. Gdy zagłębiemy się w lekturze, uzyskujemy dostęp do rzeczywistości takiej, jaka się jawi w doświadczeniu, a nie takiej, jaką – wedle rozmaitych założeń – być powinna. Uzyskujemy wgląd w najintymniejsze rejony cudzych myśli, towarzyszymy innym w najwstydlivszych, najtrudniejszych momentach, śledzimy ich porażki, zdrady, oszustwa, melancholię, hipokryzję, dziwaczne fantazje, irracjonalne lęki, przesady, okrucieństwa i decyzje prowadzące do sytuacji bez wyjścia.

6. I właśnie tam, w samym środku literackiej fikcji, mamy niespodziewaną szansę, by rozpoznać głęboką prawdę o tym, jak wygląda życie. Wymyślone światy mogą bowiem ukazywać o wiele uczciwszy obraz ludzkich losów niż ten, z którym niejednokrotnie spotykamy się w mediach. Zbyt często dajemy się nabrać na opowieści (i zbyt często sami je powtarzamy), że u innych wszystko wygląda niczym na obrazku, u nas zaś niepodzielnie panuje chaos. Literatura pozwala dostrzec, że chaos nikogo nie omija, niektórzy tylko znajdują nieco bardziej wyrafinowane metody, żeby go przed całą resztą ukryć.

7. Dzięki temu czytanie książek (nie tylko, choć przede wszystkim literatury pięknej) wyposaża nas po prostu w narzędzia do lepszego rozumienia rzeczywistości.

Na podstawie: Tomasz Stawiszyński, *Reguły na czas chaosu. Reguła 9. Czytaj książki*, Kraków 2022.

Zadanie 15. (0–2)

Uzupełnij poniższe zdania tak, aby powstało streszczenie tekstu Tomasza Stawiszyńskiego.

Tematem tekstu Tomasza Stawiszyńskiego jest.....

.....

Autor koncentruje się na.....

.....

Na koniec stwierdza, że.....

.....

Zadanie 16. (0–1)

Na które pytanie znajdziesz odpowiedź w 4. akapicie tekstu 2.? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Co odczuwają ci, którzy nie są w stanie sprostać wymaganiom kreowanemu przez współczesną kulturę?
- B. Czym różni się życie ukazwane w literaturze pięknej od życia ukazwanego w reklamach i mediach?
- C. Jak na nasze zmysły wpływa obecna w kulturze zaawansowana technologia informacyjna?
- D. Dlaczego czytanie książek sprzyja zachowaniu rozsądku wobec oczekiwań współczesnego świata?

Zadanie 17. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wyliczenie trudnych ludzkich doświadczeń, odbiegających od wyidealizowanego obrazu kreowanego przez dzisiejszą kulturę, znajdziemy w akapicie

- A. 2. B. 3. C. 4. D. 6.

Zadanie 18. (0–2)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do tekstu 2. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Autor nie uważa, aby we współczesnych czasach czytanie książek było przydatne.	P	F
2.	Słowa Josepha Campbella są punktem wyjścia do rozważań autora.	P	F
3.	Na pytania postawione w drugim akapicie znajdujemy odpowiedzi w dalszej części tekstu.	P	F

Zadanie 19. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród poddanych.

Słowem *fikcyjne* określamy coś, co jest

- A. realistyczne.
- B. wymyślone.
- C. rzeczywiste.
- D. prawdziwe.

Zadanie 20. (0–2)

Uzupełnij zdania. Wpisz w wyznaczone miejsca A albo B.

- A. ważyła
- B. warzyła

1. Długo zastanawiała się nad odpowiedzią, a potem każde słowo.
2. Całą noc w kuchni magiczny wywar.
3. Po przejściu na cudowną dietę tyle co piórko.

Zadanie 21. (0–12)

- Napisz wypracowanie na podany temat.
- W wypracowaniu rozważ **problem** podany w temacie. Przedstaw również **swoje zdanie** i je **uzasadnij**.
- W rozważaniach przestaw argumenty, odwołując się do dwóch **utworów literackich**. Jednym z nich musi być **lektura obowiązkowa** wybrana z listy zamieszczonej na 2. stronie tego arkusza.
- Twoja praca powinna liczyć co najmniej **180 wyrazów**.

Temat wypracowania:

Napisz rozprawkę, w której rozważysz, czy czytanie literatury pomaga w zrozumieniu współczesnej rzeczywistości. W argumentacji odwołaj się do wybranej lektury obowiązkowej oraz do innego utworu literackiego.

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej
- innego utworu literackiego.

Pamiętaj, że

- argumentowanie nie polega na streszczaniu utworów
- argumentacja musi być zgodna z poleceniem, wybraną lekturą obowiązkową oraz innym utworem literackim (może to być inna lektura obowiązkowa).

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

